

PEFC N 05

Ordliste og definisjoner

Organisasjon

Vedtekter for PEFC Norge

PEFC N 06
Prosedyrer for utvikling og
revisjon av Norsk PEFC
sertifiseringssystem

PEFC N 07
Veiledning for notifikasjon av
sertifiseringsorganer

Skogsertifisering

PEFC N 01
Norsk PEFC
sertifiseringssystem for
bærekraftig skogbruk

PEFC N 02
Norsk PEFC Skogstandard

PEFC N 03
Krav ved gruppesertifisering

PEFC N 04
Krav til sertifiseringsorganer
og akkrediteringsorgan

PEFC N 05
Ordliste og definisjoner

Sporbarhet og Logobruk

PEFC ST 2002:2013 Chain of
Custody for forest based
products - requirements

PEFC ST 2003:2012
Certification Body
Requirements - Chain of
Custody

PEFC ST 2001:2008
Logo usage rules

www.pefc.no

Forord:

Revisjon av PEFC Norges skogsertifiseringssystem

PEFC skogsertifiseringssystemet skal revideres hvert 5.år og PEFC Norge startet revisjonsprosessen 13.mai 2013 med åpen invitasjon for innspill til prosessen og deltakelse i en arbeidskomite.

Arbeidskomiteen har i perioden oktober 2013 til januar 2015 revidert Norsk PEFC Skogstandard og øvrige standarder som inngår i systemet.

Arbeidskomiteen har bestått av representanter fra følgende organisasjoner:

- Fellesforbundet
- Friluftsrådenes Landsforbund
- Maskinentreprenørenes Forbund
- Norges Skogeierforbund
- NORSKOG
- Statskog SF
- Treforedlingsindustriens Bransjeforening
- Treindustrien

I tillegg har Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet vært representert med observatører i arbeidskomiteen.

Oslo, 27.januar 2015

Copyright notice

© PEFC Norge 2015

Dette dokument er copyright beskyttet av PEFC Norge. Dokumentet er fritt tilgjengelig på PEFC Norge's hjemmeside eller ved henvendelse til PEFC Norge.

Det er ikke tillatt å gjøre endringer eller tilføyelser i dokumentet, og det er heller ikke tillatt å reproducere eller kopiere dokumentet for kommersiell bruk uten tillatelse fra PEFC Norge.

Den offisielle versjonen av dokumentet er Norsk, men er også oversatt til engelsk. I tvilstilfeller er det den norske versjonen som er gjeldende.

Dokumentets tittel: Ordliste og definisjoner

Dokument nummer: PEFC N 05

Godkjent av: PEFC Norge **Dato:** 20.02.2015

Godkjent av: PEFC Council **Dato:** 14.01.2016

Publisert: 25.02.2015, med endringer 31.08.2015

Overgangsperiode: 1 år fra standarden er offisielt godkjent av PEFC Council

Innhold

Forord:	2
1 Innledning	4
2 Ordlister og definisjoner	4

1 Innledning

Dette dokument er en del av det norske PEFC sertifiseringssystem for bærekraftig skogbruk. Dokumentet inneholder ordliste som forklarer og definerer enkelte av begrepene som brukes i de andre dokumentene.

Definisjonene er primært norske oversettelser av engelske definisjoner som finnes i PEFC Councils tekniske dokument, annex 1 "PEFC Terms and definition". Disse definisjonene er i stor grad basert på eksisterende referanser innen det internasjonale arbeidet med standardisering og sertifisering. Utover disse er det tilføyd flere norske definisjoner av ord og begrep som brukes i sertifiseringssystemet.

2 Ordliste og definisjoner

Akkreditering er en prosedyre for godkjenning av et autorisert (sertifiserings) organ og prosedyrer for etterprøving av om et organ eller person er kompetent til at utføre spesifiserte oppgaver etter nærmere angitte retningslinjer eller standarder.

Akkrediteringsorgan er et organ som utfører og administrerer et akkrediteringssystem og utsteder akkreditering. Norsk Akkreditering er akkrediteringsorgan i Norge.

Artskart finnes i kartportalen til Artsdatabanken, som er nasjonal kunnskapsbank for naturmangfold i Norge. Artsdatabankens oppgave er å gi samfunnet oppdatert og lett tilgjengelig kunnskap om naturtyper, arter og populasjoner (genetisk variasjon).

Avvik er forhold som ikke er i overensstemmelse med beskrevne krav. I sertifiserings-sammenheng er avvik feil som fører til utredning av årsak og tiltak for å unngå nye feil. Alvorlige avvik kan føre til at sertifisert tømmerkjøper ikke kjøper tømmeret fra skogeier eller at sertifisert tømmerkjøper blir suspendert eller får inndratt sertifikatet.

Avvirkning er betegnelse på hogst av trær eller skogbestand.

Bestand er et skogområde på minst 2 dekar med en viss jevnhet i opprinnelse, alder, tetthet, bonitet og treslag/treslagsblanding.

Biologisk mangfold eller **biodiversitet** er summen av naturtyper, artsmangfold og genetisk mangfold i et skogområde.

Biologisk viktige områder er et samlebegrep for nøkkelbiotoper og andre arealer som kan inngå i 5 % areal avsatt til hensyn.

Bonitet er det samme som produksjonsevne, et uttrykk for markas evne til å produsere trær med et treslag som passer for vekstforholdene på vedkommende voksested.

Brysthøylediameter er diameteren på et tre målt 1,3 meter over gjennomsnittlig bakkenivå. Skrives også; DBH eller $D_{1,3}$. Brukes i all praktisk skogmåling for å unngå at den sterke diameterøkningen nær rota påvirker resultatet ved volumberegning.

Edellauvtrær er varmekjære lauvtrær som alm, ask, bøk, eik, lind, spisslønn og svartor.

Egenkontroll er kontrollrutiner som gjøres av den enkelte selv for å kartlegge om det gjøres feil i forhold til krav i en standard.

Eldre skog er skog i hogstklasse 4 og 5.

Ensjikta skog er skog hvor stort sett alle trærne forekommer i samme høydesjikt, og hvor avvirkning av hogstmodne trær som oftest fører til at det blir etablert en hogstflate eller en frørestilling.

Erosjon er den stadige nedbrytingen som foregår på jordoverflaten. Det vil si når ytre geologiske krefter, som for eksempel elver og rennende vann drar med seg og gnager av steinpartikler og forflytter materiale fra ett sted til et annet.

Fjellskog er høyereliggende skog hvor temperaturen er en sterkt begrensende faktor for vekst og frømodning. Grensen mellom fjellskog og annen skog er ikke konkret definert, men vernskoggrensen kan brukes som grunnlag for lokalt å avklare hvor den går.

Fjellskoghogst er en kombinasjon av småflathogst og gjennomhogst som kan brukes i fjellskog for å ivareta hensyn til gammelskogpreg og regler for hogst i vernskog.

Flathogst er den vanligste hogstformen i granskog. Det innebærer at alle trærne i et hogstområde, unntatt livsløpstrærne avvirket.

Foryngelsesareal er hogstområdet som er avvirket og hvor det aktivt etableres ny skog ved planting, eller at det forventes at dette skal skje ved naturlig spredning av frø fra frøtrær eller nabobestand.

Frørestillingshogst er en hogstform som ofte brukes der det tas sikte på naturlig foryngelse av furu. Det settes igjen fra 3 til 15 trær per dekar for å skaffe nok frø.

Gammel skog er skog i hogstklasse 5.

Gammel naturskog er skog i hogstklasse 5 som er uten mange tydelige spor av tidligere flathogst.

Gruppe organisering: En gruppe av deltakere som er representert gjennom gruppesertifikatholder med det formål å implementere sertifiseringssystem for bærekraftig skogforvaltning.

Grupped medlem er skogeiere som har inngått avtale med en gruppesertifikatholder om deltakelse i gruppesertifisering. Gjennom avtalen forplikter skogeierne seg til å forvalte eiendommen i henhold til kravene i PEFC Norge sitt sertifiseringssystem.

Gruppesertifikat: Et dokument som bekrefter at gruppesertifikatholder oppfyller kravene til bærekraftig skogforvaltning og øvrige krav i sertifiseringssystemet.

Gruppesertifikatholder er en bedrift/organisasjon som administrerer gruppesertifisering av skogeiere i henhold til PEFC Norge sitt sertifiseringssystem. Gruppesertifikatholder representerer alle medlemmene i gruppen over for sertifiseringsorganet og er ansvarlig for å sikre at kravene i den norske PEFC ordningen overholdes.

Grøfterensk er vedlikehold av grøfter i skogen for å opprettholde produktionsforbedringen av opprinnelig grøfting.

Hogstavfall er tretopper og kvister fra hogde trær.

Hogstform er måter hogsten gjennomføres på. Det kan være åpen hogstform, som f.eks. flathogst eller frørestillingshogst, eller lukket hogstform som gjennomhogst eller fjellskoghogst hvor det står igjen nok trær pr dekar til at det fortsatt kan defineres som eldre skog.

Hogstklasse beskriver et bestands utviklingstrinn med hensyn på alder sett i forhold til boniteten:

Hogstklasse 1 – skog under forynging

Hogstklasse 2 – foryngelse og ungskog

Hogstklasse 3 – yngre produksjonsskog

Hogstklasse 4 – eldre produksjonsskog

Hogstklasse 5 – hogstmoden skog

Internkontroll er kontrollrutiner som gjøres i egen organisasjon av egne ansatte for å kartlegge om det gjøres feil i forhold til krav i en standard.

Intern revisjon er systematisk og dokumentert intern revisjon for å kartlegge og avklare i hvilken grad bedriften/organisasjonen (sertifikatholder) etterlever kravene i sertifiseringssystemet.

Kulturminner er alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Kulturmiljøer er områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

Landskapsplan er en plan hvor landskapsøkologiske og landskapsovergripende hensyn er vektlagt i forvaltningen av skogen.

Landskapsøkologi er læren om hvordan mengde og fordeling av ulike biotoper i et landskap, både i størrelse, avstander mellom dem og tid de finnes, er styrende prosesser for artenes reproduksjon, spredning, etablering og predasjon.

Livsløpstrær er trær som settes igjen ved hogst der det brukes åpen hogstform. Når de dør skal de bli igjen i skogen til de er helt nedbrutt.

Lukket hogstform er en samlebetegnelse for hogstformene skjermstillingshogst, bledningshogst, gjennomhogst og fjellskoghogst hvor det står igjen minst 15 trær per dekar.

Låg er et liggende dødt tre (flertall; læger).

Markberedning er mekanisk blottlegging av mineraljorda for å øke spire- og etableringsmulighetene for småplanter.

Meldeplikt etter skogbrukslovens § 12 er å gi opplysninger om planene skogeier har for hogst eller tiltak. Meldinga skal sendes til kommunen senest 3 uker før hogsten eller tiltaket skal settes i verk. Meldeplikt gjelder i vernskog eller andre steder kommunen har bestemt.

Miljødatabaser er i skogsertifiseringssammenheng databaser som skal sjekkes før hogst eller skogbrukstiltak gjennomføres for å få kunnskap om det må tas hensyn.

Myr er økosystem der omdanningen av dødt organisk materiale, planterester, går så langsomt at det dannes et lag torv som er minst 30 cm tykt. Myr med stor fuktighet er uten trær. Der det er litt tørrere vokser ofte spredt bjørk. På den tørreste delen av myra vokser ofte furu og vi får vegetasjonstypen furumyrskog.

Naturlig foryngelse er ny skog av frøspredning fra gjensatte frøtrær på hogstflata eller trær i nabobestand.

Naturtype i Norsk PEFC Skogstandard sammenheng er kartlagte områder etter DN Håndbok 13.

Normativt dokument er et dokument som definerer kriterier, regler og retningslinjer for aktiviteter eller resultatet av disse. Dette dekker dokumenter som standarder, tekniske spesifikasjoner, anbefalt praksis og reguleringer.

Nøkkelbiotop er et område i skogen hvor det er kartlagt ett eller flere livsmiljø som er svært viktige for bevaring av biologisk mangfold, fordi de inneholder, eller forventes å kunne inneholde, sjeldne eller truede arter eller naturtyper.

Overgangsperiode er perioden de sertifiserte bedriftene har for å implementere nye krav, rutiner og kontroller i forbindelse med at ny eller revidert standard er godkjent av PEFC Council. Innen samme periode skal sertifiseringsorganene ha gjennomført oppfølgingsrevisjon og utstedt oppdatert sertifikat. **Plantevernmidler** er kjemiske preparater som brukes mot skadegjørere som f. eks soppsykdom eller insekter og mot konkurrerende vegetasjon, f. eks lauvtrær der gran gir større produksjon.

Prioritert art er arter som forvaltes gjennom forskrift opprettet i medhold av naturmangfoldlovens § 23.

Produktivt skogareal er skogsmark som i gjennomsnitt kan produsere minst en kubikkmeter trevirke, inkludert bark, per hektar og år (0,1 kubikkmeter per dekar og år).

Revisjon er en systematisk, dokumentert og objektiv bedømmelse av hvordan kravpunkt i standarder og rutiner knyttet til sertifiseringen etterleves. Revisjon utføres av en eller flere personer som er uavhengige av den organisasjon som revideres.

Revisor er person som har kvalifikasjoner til å gjennomføre revisjoner.

Sertifikat er dokument utstedt i henhold til reglene i et sertifiseringssystem. Det bekrefter at et produkt, en prosess eller en tjeneste er i overenstemmelse med en standard eller et kravdokument.

Sertifisering benyttes i flere ulike sammenhenger, og innebærer at noen bevitner at et produkt produseres eller behandles i samsvar med en definert standard. Skogsertifisering omfatter forvaltning av skogen og innebærer en kontroll mot på forhånd bestemte kravpunkt i en standard for bærekraftig skogbruk. Det vil si et skogbruk hvor det er lagt vekt på balanserte hensyn til økonomiske, økologiske og sosiale forhold.

Sertifiseringsrapport er en rapport om observasjoner knyttet til sertifikatholders etterlevelse av kriteriene de er sertifisert i henhold til. Rapporten utarbeides av sertifiseringsorgan etter eksterne revisjoner og legger vekt på informasjon om eventuelle uoverensstemmelser.

Sertifisert areal: Samlet skogareal hos alle gruppelemmene som inngår i et gruppesertifikat.

Skjermstillingshogst er en lukket hogstform der det settes igjen mellom ca. 16 og 40 trær per dekar. Skjermstillingshogst brukes i granskog. Skjermtrærne skal produsere frø og redusere konkurrerende vegetasjonen, slik at naturlig foryngelse bli etablert.

Skogsveger er skogsbilveger og traktorveger som gjør det mulig å transportere tømmer til industrien. Både skogsbilveger og traktorveger bygges i samsvar med normaler fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Enkle driftsveger i hogstområdet, hvor en over korte strekninger endrer terrenget mindre enn en 1 meter fra opprinnelig terrengnivå, regnes som terrengtransport.

Skogkultur er etablering av ny skog etter hogst og stell av ungskog.

Skogreisingsstrøk er områder i kyststrøk hvor skogen gjennom flere hundreår ble hogd uten tiltak for å etablere ny skog. Siden midten på nittenhundretallet er dette områder hvor det er

plantet gran for å få ny skog. Områdene finnes fra Vest-Agder og langs hele kysten opp til Nord-Norge.

Skogsertifiseringsavtale er avtale skogeiere inngår med gruppesertifikatholder. Avtalen beskriver forpliktelser som skal etterleves for å inngå i gruppesertifisering. Gjennom avtalen forplikter skogeierne seg til å forvalte eiendommen i henhold til kravene til PEFC Norge sitt sertifiseringssystem.

Skogskjøtsel er fellesbetegnelse for forskjellige typer stell av skogen, slik som planting, ungskogpleie og tynning. Skogskjøtsel gjøres med tanke på skogens framtidige produksjon og kvalitet.

Småflatehogst er flatehogst av areal fra to til fem dekar, med utforming slik at det kan forynges naturlig fra kantene. Flater mindre enn to dekar regnes som åpninger i eldre skog eller del av gjennomhogst.

Standard er en teknisk beskrivelse av hvordan ulike krav eller objekter er definert på en entydig måte for å beskrive arbeidsmetoder eller resultat etter tiltak, for eksempel kvalitetsstyring i en bedrift.

Styringssystem er system for å bestemme mål og plan for å oppnå målene.

Suppleringsgrøfting er nygrøfting i tilknytning til grøfterensk. Suppleringsgrøfting skal ikke føre til tørrlegging av tidligere upåvirket upåvirket myrareal.

Suspensjon betyr at et sertifikat mister sin gyldighet for en nærmere definert periode.

Terrengtransport er transport av tømmer fra skogen og fram til skogsbilveg eller veg hvor lastebil kan sørge for transporten videre. Som regel brukes en lastetraktor når tømmeret kjøres i terrenget fra hogstområdet til skogsbilvegen.

Treslagsfordeling er fordelingen av ulike treslag eller treslagsgrupper innenfor et definert skogareal, vanligvis angitt som andel av stående volum eller som andel av kronedekning.

Treslagsskifte er hogst av eksisterende treslag og planting av nye treslag som utnytter markas produksjonsevne bedre.

Truet art er art som er etter Norsk Rødliste for arter er kategorisert i klassene; sårbar (VU), sterkt truet (EN) eller kritisk truet (CR).

Truet naturtype er naturtype som er etter Norsk Rødliste for naturtyper er kategorisert i klassene; sårbar (VU), sterkt truet (EN) eller kritisk truet (CR).

Ungskogpleie er fellesbetegnelse på alle skogbrukstiltak knyttet til hogstklasse 2. F. eks. ugrasrydding, regulering mellom treslag eller avstandsregulering.

Utenlandske treslag er treslag som opprinnelig ikke finnes i landet og som er introdusert ved planting.

Utvalgte naturtyper er naturtyper som forvaltes gjennom egne forskrifter opprettet i medhold av naturmangfoldlovens § 52.

Vegetasjonstype er beskrivelse av plantesamfunn som oppfyller fellestrekk, som igjen er karakterisert av artssammensetningen og mengdefordelingen mellom artene. F. eks. er vegetasjonstypen lavskog karakterisert av dominans av reinlaver.

Vernskog er skog som tjener til vern for annen skog eller som vern mot naturskader. Vernskog er også områder opp mot fjellet eller ut mot havet der skogen er sårbar og kan bli ødelagt ved feil skogbehandling. Hva som er vernskog fastsettes i samsvar med § 12 i skogbruksloven.

Åpen hogstform er en samlebetegnelse for hogstformene flatehogst og frøtrestillingshogst. Ved flatehogst skal det settes igjen livsløpstrær og ved frøtrestillingshogst skal det settes igjen inn til ca. 15 frøtrær og livsløpstrær.